

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
 Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Interviu cu Iulia Cibîșescu-Duran, compozitoarea și dirijoarea din cadrul Festivalului Internațional „George Enescu”, ediția a XXVI-a, septembrie 2023, difuzat la Radio România Internațional, în emisiunea *Pauza mare*. Realizatoarea emisiunii: Mirella Stoenescu Tollea

Prof. Dr. Aurelian POPA-STAVRI

-Bine vă găsec, dragi ascultători! Mă afla la Universitatea Națională de Muzică din București unde

s-a încheiat a doua parte, cea în limba română, a Simpozionului de muzicologie organizat în cadrul Festivalului Internațional „George Enescu”, ediția a douăzecișasea. Pentru emisiunile de profil muzical de la Societatea Română de Radiodifuziune, după interesanta și documentata expunere teoretică, a acceptat acordarea unui interviu doamna Iulia Narcisa Cibîșescu-Duran, cunoscut prof. univ. dr. care a prezentat o comunicare științifică despre Suitele pentru pian compuse de George Enescu.

*- Bună ziua, sunt Iulia Cibîșescu Duran, profesor universitar doctor abilitat la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj Napoca. Am prezentat în cadrul Simpozionului de Muzicologie al Festivalului George Enescu de la București lucrarea teoretică *Suitele pentru pian de George Enescu- aspecte analitice și stilistice*. Am dezbătut aspecte ale formei, ale limbajului muzical, aspecte stilistice ale materialului muzical din *Suitele pentru pian* de George Enescu. Primul meu contact cu creația enesciană a avut loc în timpul liceului când am avut bucuria de a cânta la pian două dintre lucrările enesciene, *Toccata* și *Bourrée* din *Suita a doua*, în Re major, opus 10. Ca*

*dirijoare, în 1998 am dirijat la Filarmonica din Botoșani *Rapsodia nr 1* în La major și *Rapsodia nr. 2* în Re major de Enescu, care iarăși au fost un prilej de desfătare sufletească pe care am trăit-o. A fost o ocazie de a găsi deosebite resurse muzicale în creația acestui mare compozitor român, ai cărui urmași suntem, într-un fel, toți ceilalți compozitori, mergând în creație pe urmele pașilor săi. De ce? Pentru că și noi adesea ne inspirăm din folclor, compunem uneori în spiritul muzicii populare. Eu, spre exemplu, am avut marea șansă de a culege folclor. Astfel, cand eram studentă la compoziție (în acea vreme, clasa de compoziție nu era la zi, era în sistemul de învățământ seral, deci trebuia să și lucrăm ca și profesori, o zi pe săptămână), am activat ca profesoară într-un sat de lângă Cluj, la Râșca. Așa am avut ocazia să culeg folclor autentic de acolo, folclor care m-a determinat ulterior să scriu anumite lucrări plecând de la unele celule modale din melodiile autentice românești. De exemplu, *Passacaglia pentru pian*, lucrare pe care am scris-o în 1987, revizuită ulterior și selecționată în 2010 de Comitetul Internațional al Festivalului World New Music Days de la Sidney, Australia, unde mi s-a si interpretat în primă audiție de către pianistul britanic Kerry Yong. *Passacaglia* pornea de la niște celule din folclorul românesc autentic pe care eu îl culesesem în perioada studenției. În acest mod m-am apropiat într-un fel de Enescu având*

În vedere că el, în creația sa, a fost influențat de muzica populară românească. M-am simțit și eu atrasă de acest lucru, de a intra în esența folclorului românesc preluând anumite contururi.

-În acest context, al interesului pentru promovarea spiritului românesc, vă rog să vă referiți și la alte compoziții muzicale ale dumneavoastră.

În creațiile pe care le-am compus ulterior și pe care le-am și dirijat la pupitrul Filarmonicilor din țară, de exemplu în *Concertul nr. 2 pentru vioară* (compus în 2012) pe care l-am dirijat cu Filarmonica de Stat Bacău, solist fiind soțul meu, Eugen Cibisescu-Duran, în toate cele 3 părți ale *Concertului* se simt intonații ale unei melodici bazate pe celule modale de esență folclorică; de asemenea în *Simfonia a II-a* (compusă în 2013), melosul părții a II-a, mai ales, are la bază celule modale de esență folclorică, la fel ca și partea I a *Concertului pentru fagot și orchestră de coarde* (2009). Pot spune că am avut marele privilegiu de a-mi dirija multe din lucrările orchestrale și concertante - și aici pot enumera *Concertul pentru orchestră de coarde*, *Concertul pentru fagot și orchestră*, *Suita pentru orchestră*, *Concertele nr. 1 și 2 pentru vioară și orchestră*, *Suita concertantă pentru vioară și orchestră*, *Concertele nr. 1 și 2 pentru violă și orchestră* (solist la violă și vioară fiind Eugen Cibisescu-Duran) etc - la pupitrul Filarmonicilor din țară și străinătate, dirijând Filarmonicile de Stat din Sibiu, Bacău, Ploiești, Craiova, Timișoara, Brașov, Arad, Satu-Mare, Botoșani, Oradea, Târgu-Mureș, Râmnicu-Vâlcea, Orchestra de Cameră Radio din București, Noua Orchestră Transilvană și Filarmonica din Vidin (Bulgaria), unde cu fiecare ocazie dirijorală am preferat să-mi interpretez și câte o lucrare componistică, multe dintre lucrări fiind determinate de acest melos folcloric românesc, uneori dorit acest lucru, alteori involuntar, pentru că îți rămâne practic în spiritualitatea ta, în esența firii, acest folclor care pur și simplu te pătrunde. Acest lucru s-a întâmplat și cu Enescu care mărturisea că a compus *în spiritul muzicii populare*, el rămânând impregnat încă din copilărie de muzica pe care a ascultat-o mai întâi de la lăutarul Lae Chiorul, apoi de la alți lăutari celebri în epocă, sonorități pe care el le-a promovat ulterior în muzica lui, compunând *în caracterul* muzicii populare românești (spre exemplu în *Sonata a III-a pentru vioară și pian "în caracter popular românesc"*, în *Suita pentru vioară și pian "Impresii din copilărie"* etc). Muzica lui Enescu este tot mai mult cunoscută în întreaga lume, nu numai prin *Rapsodii*, care sunt cele mai populare, adevărate bijuterii muzicale, dar prin toate opusurile sale care de câțiva ani încoace se cântă tot mai des în toată lumea.

- Opinii și despre prezența dvs în Festivalul Internațional George Enescu.

Mă bucur enorm de amploarea pe care a luat-o *Festivalul Internațional George Enescu* care iată, a ajuns la a XXVI-a ediție, și totodată mă bucur că aceasta este, cred, prima ediție în care și Clujul a avut concerte sub egida Festivalului Enescu. Sub această egidă chiar săptămâna trecută a avut loc un concert cu lucrări ale compozitorilor clujeni. Am avut și eu o apariție scenică, cu o creație proprie, lucrarea „*Șoapte*”, scrisă pentru cvartet cu pian (2023) și cântată de formația proprie de muzică contemporană, care se intitulează „*Art Contrast*”. Componenții formației sunt chiar membrii familiei mele: Eugenia-Tatiana, compozitoare și dirigoare (studentă în anul II la master compoziție), Georgiana-Maria, violonistă (studentă în anul IV la interpretare-vioară), Eugen-Ioan, violoncelist (student în anul I la interpretare - violoncel) și Eugen, soțul meu (șef de partidă violă la Opera Națională Română din Cluj-Napoca), eu fiind pianista formației.

-Felicitări!

Suntem o familie de muzicieni care compunem și interpretăm multă muzică contemporană.

- Ce ne puteți spune despre legătura cu publicul, câteva aspecte ale chemării publicului la aceste evenimente de muzică românească sau în interpretarea muzicienilor instrumentiști, vocaliști și dirijori români.

Am observant că în ultimii ani publicul este tot mai atras de muzica românească, mai ales de muzica lui George Enescu. Se și vede ce amploare a luat festivalul, care este unul de talie internațională. Dar nu numai lucrările lui Enescu atrag în ultima perioadă ci și lucrările aparținând generației profesorilor noștri, a compozitorilor Anatol Vieru, Aurel Stroe, Tiberiu Olah, Vasile Herman, Doina Rotaru, Cornel Țăranu ș.a. cât și ai compozitorilor mai tineri. În general, muzica pe care o scriem astăzi începe să fie apreciată de public. Tot mai mult public vine la concertele de muzică contemporană. La noi, la Cluj, a luat amploare promovarea muzicii contemporane prin foarte multe recitaluri care s-au derulat în ultima vreme. Acest lucru a determinat o înviere, ca să zic așa, a muzicii contemporane românești,

avem public, avem participări. Pentru 10 octombrie am pregătit cu formația mea un *Recital de muzică românească*, în 17 octombrie, în programul Festivalului Internațional *Toamna muzicală clujeană*, din nou va fi un recital de muzică contemporană. Îmi este programată *Sonata a V-a pentru violă și pian*, pe care am scris-o în vara aceasta, 2023, și pe care o voi interpreta împreună cu soțul meu. Deci, trei apariții în fața publicului numai în această perioadă a toamnei.

- *Publicul să știe, sau să-și amintească faptul că este muzica scrisă pentru el...*

-Da. Nu te poți izola într-un clopot de sticlă și să compui doar pentru tine. Muzica trebuie să ajungă la sufletul oamenilor, chiar dacă este muzică contemporană.

- *Pentru că așa cum spuneam în intervenția mea prin comentariul scurt despre valoarea simpozionului, muzica este o formă de exprimare a conștiinței sociale, artistice, identitare.*

-Așa este. Normal, scrii pentru public, pentru contemporani, nu este o muzică de eprubetă care să nu fie plăcută de nimeni. Muzica întotdeauna trebuie să conțină un mesaj. Eu întotdeauna am avut o idee de exprimat în compozitii, astfel încât muzica mea a fost întotdeauna plăcută atât de interpreți cât și de public.

- *Două idei de sprijin în înțelegerea acestei muzici care oricum, este efectul vieții și artei contemporane: sunt necesare dacă nu obligatorii un program de sală, cu prezentarea interpreților și a compozițiilor ca și o prezentare verbală, cât de sumară, înainte de interpretarea fiecărei lucrări.*

- Da, absolut. Mai nou, la concertele contemporane văd mai tot timpul că se fac prezentări înainte. Adică, se prezintă fiecare lucrare, și astfel publicul deodată este inițiat în ceea ce urmează. Deci nu-i pus în situația să se întrebe „oare ce vor compozitorii contemporani cu muzica lor?” Și-i foarte bine, zic eu.

-*Foarte interesantă comunicarea Petruței Măniuț-Coroiu despre ultima lucrare a maestrului compozitor Aurel Stroe, Sonata pentru violoncel. Compozitorul pare că ne transmite, și așa se întâmplă la audiție prin sugestiile muzicale, un melos punctat de evenimente dramatico-muzicale, faptul că viața este mai complexă, uneori imprevizibilă, ea pare a inunda, cum inundă sufletul omenesc, cu piedici, greutăți, neliniști, surprinderi, confruntări, nu este ca un menuet mozartian, un vals neîntrerupt, sau un vis evocat de Hector Berlioz, desprins din contextul confruntării ideilor tematice muzicale din Simfonia fantastică... Deci viața poate să te pună la încercare și să nască în tine niște răspunsuri, niște refulări, niște eforturi de care nu ai fi crezut că ești capabil. Iată de ce muzica contemporană are aceste disonanțe sonore, unele „dulci” în nuanța piano, și pe timpii muzicali de recul, timpii slabi, neaccentuați, altele dure, în mezzo forte, este o reflectare a vieții pe care o trăim.*

- Da, într-adevar. Muzica de astăzi este deseori contorsionată, disonantă. Suntem împinși uneori să compunem așa, inspirându-ne din realitate.

- *Este și o invitație să fim rezistenți, receptivi, dezvoltând o gândire asociativă între arta sonoră și viața de zi cu zi.*

- Aveți dreptate, trebuie să fim rezistenți prin artă.

- *Și uniți în același timp. Iar dacă reușim aceste aspecte de caracter uman să le realizăm prin intermediul muzicii, pe fondul tradiției muzicale autohtone atât de bogate...*

A.P.S. și I.C.Duran: -Este cu atât mai bine, mai frumos!

-*Am stat de vorbă cu stimata doamnă...*

-Iulia Cibîșescu Duran, profesor universitar doctor de la Academia de Muzică *Gheorghe Dima* din Cluj, compozitoare și dirigoare.

-*Vă mulțumim!*

-Cu mare drag!

A intervievat și consemnat Aurelian Popa-Stavri, profesor de muzică grad didactic I, realizator de emisiuni la Societatea Română de Radiodifuziune, București.